

Rapport nr 1-2011

Miljökontoret

Tillsyn på kosmetiska och hygieniska produkter som riktar sig till barn.

Figur 1.

Exempel på hur en märkning kan se ut, www.lakemedelsverket.se

Författare. Maj Åström
Datum 2011-01-18

Rapport nr 1-2011

Sammanfattning

Miljökontoret i Örebro har under december 2010 bedrivit tillsyn i detaljhandeln på kosmetiska och hygieniska produkter som riktar sig till barn. Till kosmetiska och hygieniska produkter (KoH) räknas sådana som används på kroppen eller i munnen. Fokus vid tillsynen låg på produkternas märkning och eventuell förekomst av det förbjudna konserveringsmedlet metyldibromoglutaronitrile (MDBDN). De vanligaste bristerna rörde bristfällig produktinformation, avsaknad innehållsdeklaration och att särskilda försiktighetsåtgärder inte fanns på svenska.

Efter tillsynen har kunskap om kosmetiska och hygieniska produkter och dess lagstiftning ökat hos de kontrollerade butikerna. De kan i sin tur ställa krav på sina leverantörer och importörer att produkterna ska vara rätt märkta.

Bakgrund

Miljökontoren och Läkemedelsverket har gemensam tillsyn över kosmetiska och hygieniska produkter. Läkemedelsverket är central tillsynsmyndighet och ger ut föreskrifter om kontroll av kosmetiska och hygieniska produkter. I miljöbalken omfattas verksamhetsutövaren av 2 kap, Allmänna hänsynsregler och 14 kap, kemiska produkter och biotekniska organismer.

Miljökontoret har under december 2010 bedrivit tillsyn i detaljhandeln på kosmetiska och hygieniska produkter som riktar sig till barn, flickor såväl som pojkar. Som kosmetiska och hygieniska produkter (KoH) räknas sådana används på kroppen eller i munnen. Syftet med sådana produkter ska vara att rengöra eller parfymera, förändra utseende, korrigera kroppslukt, skydda hud, slemhinnor, hår, naglar och tänder eller att bevara dem i bra skick. Exempel på KoH produkter är badskum, tvål, teatersmink, schampo och tandkräm.

Tvätt- och diskmedel, rengöringsprodukter för städning liksom hygienprodukter för djur räknas inte som kosmetika och hygienprodukter eftersom sådana produkter inte är avsedda för människokroppen.

Desinfektionsmedel och antibakteriella produkter som handsprit betraktas i de flesta fall som kemiska eller biocidprodukter med kemikalieinspektionen som central tillsynsmyndighet. Produkter som förs in i kroppen för att förändra utseendet eller ta bort rynkor, till exempel permanenta tatueringar ”botoxbehandling” och ”filler” är inte heller kosmetika eller hygienprodukter.

ÖREBRO

Rapport nr 1-2011

Om produkterna används fel kan de ge skador på hud, slemhinnor och ögon. Vissa ämnen som kan ingå i produkterna kan även orsaka allergier eller skada miljön. En orsak till biverkan från kosmetika och hygienprodukter är kontaktallergi, dvs. att man är överkänslig för något av de ämnen som finns i produkten. Men huden kan också bli irriterad av en produkt utan att man är allergisk och en sådan biverkan går snabbt över när man slutar använda produkten. Som konsument är det viktigt att man använder kosmetika och hygienprodukter till det ändamål de är avsedda för. Felanvändning, t.ex. använda hårfärger till att göra tillfälliga infärgningar ”tatueringar” i huden, kan orsaka allvarliga hälsoproblem.

Det är inte tillåtet att marknadsföra kosmetika och hygienprodukter kopplat till medicinska påståenden. Som exempel på syften och effektpåståenden som är tillåtna för kosmetika och hygienprodukter kan nämnas ”rengörande”, ”mjukgörande”, ”skyddar”, ”för torr hud” och ”utslätande”.

Barn kan vara känsligare än vuxna för KoH produkter eftersom de får i sig större mängder i förhållande till sin vikt. Antalet allergiska barn i Sverige har under de senaste årtiondena ökat kraftigt. Förklaringen kan vara förändrad livsstil och att barnens exponering för allergiframkallande ämnen har förändrats.

Genomförande

Miljökontoret kontaktade Läkemedelsverket som föreslog vad som borde kontrolleras i projektet, samt bidrog med checklista att användas i butik samt informationsmaterial. Läkemedelsverket föreslog att speciellt granska:

- Leksaker som smink och ansiktskriter är märkta enligt gällande regler för KoH produkter.
- Märkning av temporära tatueringar.
- Innehåll av det förbjudna konserveringsmedlet metyldibromoglutaronitrile (MDBGN) i framförallt våtservetter och lotions för barn.
- Vid fynd av babyparfymmer, avråder från dessa produkter (ej förbjudet) pga. av allergirisken.
- Att tandkräm med fluorid har varningstext på svenska om dosering till barn.

Tillsynen inleddes med att ett informationsbrev skickades ut till butikerna som skulle besökas. Till brevet bifogades även en informationsbroschyr från läkemedelsverket.

ÖREBRO

Rapport nr 1-2011

Besök i butikerna gjordes sedan oanmält. Vid besöket informerades personalen hur en korrekt märkning av en produkt ska vara utförd.

Endast produkter som riktar sig till barn kontrollerades med avseende på märkning samt om de innehöll konserveringsmedlet Metyldibromoglutaronitrile, (MDBGN) som är förbjudet.

De butiker där allvarliga brister i märkningen påträffades förelades om att åtgärda bristerna samt se över hela sortimentet med KoH produkter för att kontrollera att de följer gällande lagstiftning.

Märkning

Följande märkning av produkterna kontrollerades vid inspektion:

- Produktinformation - namn och adress på den som är ansvarig för produkten dvs. tillverkare eller importör. Endast hänvisning till webbsida är ej tillräckligt.
- Mängd eller volyminnehåll undantaget produkter innehållande mindre än 5 g eller 5 milliliter, förpackningar för en behandling, eller gratisprover.
- Datum för kortaste hållbarhetstid.
- Varningstext - särskilda försiktighetsåtgärder som ska iakttas vid användning.
- Innehållsförteckning enligt internationellt system för namngivning av kosmetikaingredienser, INCI (International Nomenclature of Cosmetic Ingredients). INCI använder ofta engelska namn på kemiska ämnen och latinska namn på växtingredienser. Färgämnen anges oftast med s.k. CI nummer.

I de butiker där solskyddskrämer påträffades kontrollerades också om de innehöll zinkoxid som är förbjudet i vissa produkter som solskyddsfaktor.

Där starkt doftande barnprodukter hittades informerades handlarna om att de inte var lämpliga p.g.a. risk att utveckla allergier.

ÖREBRO

Rapport nr 1-2011

Resultat

Totalt besöktes 11 butiker i Örebro. De butiker som slumpvis valdes ut för att ingå i tillsynen var matvarubutiker, leksaksaffärer och varuhus. I två av butikerna hittades inga brister. Totalt kontrollerades ca 350 produkter.

Totalt hittades 50 produkter med bristande märkning. Ingen av de kontrollerade produkterna innehöll det förbjudna konserveringsmedlet metyldibromoglutaronitrile. Inga solskyddskrämer påträffades som innehöll zinkoxid.

Vanligaste bristerna var att varningstext på svenska saknades, samt namn och postadress till den som är ansvarig för produkten (PI-hållare). Även brister rörande innehållsförteckning, mängdinhåll och hållbarhet hittades. En produkt (3 st sminkset) med bäst före datum 2009 fick tas bort från butikshyllan vid inspektionstillfället

En butik sålde en parfym riktad till barn. Enligt Läkemedelsverket är det inte lämpligt men inte förbjudet. Butiken fick information om att barn som är överkänsliga kan riskera att utveckla allergier.

Butikerna kan i sin tur ställa krav på sina tillverkare och importörer för att säkerställa att produkterna är rätt märkta i framtiden. Samtliga butiker uppmanades i inspektionsrapporten eller föreläggandet och att gå igenom hela sitt sortiment av KoH produkter för att kontrollera att de var rätt märkta och inte innehöll något förbjudet ämne.

Tabell 1 Besökta butiker och antal brister

Butik	Anmärkning
Liten blir Stor	8 produkter saknar svensk varningstext. 4 produkter saknar ingrediensföreteckning. 4 produkter med brist vad gäller produktinformation (adress).
Panduro	2 produkter saknar svensk varningstext. 1 produkt med brist vad gäller produktinformation (adress).

ÖREBRO

Rapport nr 1-2011

Rusta	3 produkter saknar svensk varningstext. 1 produkt med brist vad gäller produktinformation (adress). 2 produkter saknar hållbarhetsmärkning.
Överskottsbolaget	6 produkter saknar svensk varningstext. 5 produkter med brist vad gäller produktinformation (adress) 1 produkt saknar hållbarhetsmärkning.
Willys	2 produkter med brist vad gäller produktinformation (adress).
Coop	3 produkter med brist vad gäller produktinformation (adress)
Toys r us	3 set med sista förbrukningsdag 2009 togs bort vid besöket. 1 produkt saknar uppgift om mängd`.
ICA Maxi	10 produkter saknar varningstext på svenska. 2 produkter saknar mängduppgift.
Ali Baba	1 produkt saknar svensk varningstext. 3 produkter med brist vad gäller produktinformation (adress)

Slutsatser

Efter genomförd tillsyn har medvetenheten hos de kontrollerade butikerna ökat. De större butikskedjorna kände till kraven på märkning enligt Läkemedelsverkets föreskrifter. I dagsläget finns många produkter utan parfym och konserveringsmedel att använda till barn.